

การสืบทอดภูมิปัญญาด้านการขับร้องเพลงไทยของ
สำนักดนตรีหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

Native Genius in the Teaching of Thai Singing of the
Luang Pradit Phrairoh (Sorn Silapabanleng) Music School

ภาณุภาค โมกษศักดิ์*

Panupak Mokhasak

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนขับร้องเพลงไทยของสำนักดนตรีหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้แก่ วิธีการคัดเลือกผู้เรียนขับร้องเพลงไทย วิธีการสอนขับร้องเพลงไทย และหลักการขับร้องเพลงไทย

ผลการศึกษาพบว่า วิธีการคัดเลือกผู้เรียนของสำนักดนตรีหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มีระเบียบขั้นตอนเฉพาะ เริ่มจากการทดสอบการขับร้องและโสตประสาทของผู้เรียน พร้อมทั้งสังเกตคุณลักษณะของการขับร้องของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) กิริยาท่าทางหรือกิริยามารยาทระหว่างการขับร้อง 2) คุณภาพเสียง และ 3) จังหวะในการขับร้อง

วิธีการสอนขับร้องเป็นการถ่ายทอดด้วยปากเปล่า สามารถแบ่งเป็นขั้นตอนได้ดังนี้ 1) การอธิบายความหมายของบทร้อง 2) การต่อเพลงที่ละวรรค 3) การทบทวนแก้ไข 4) การเพิ่มเติมเทคนิคและลีลา 5) การซ้อมเข้ากับเครื่องดนตรี

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีไทย ภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ติดต่อได้ที่: fhumpms@ku.ac.th

หลักการขับร้องเพลงไทยเป็นหลักที่ครอบคลุมองค์ประกอบและเทคนิคของการขับร้องอย่างครบถ้วน ประกอบไปด้วยหลักการขับร้อง 5 ประการ ได้แก่ 1) *ดาด* หมายถึง ลักษณะการขับร้องธรรมดาที่ยังไม่มีเทคนิคลีลา 2) *ประคบเสียง* เป็นเทคนิคการบังคับเสียงร้องให้ไพเราะ 3) *ประคบคำ* เป็นเทคนิคการออกเสียงคำร้องให้ไพเราะ 4) *กนกคอ* เป็นเทคนิคการตกแต่งทำนองโดยการเอื้อน 5) *ลงทรวง* เป็นเทคนิคการกระแทกเสียงกลืนลงไปในลำคอไปจนกระทั่งถึงทรวงอก

คำสำคัญ: การสืบทอดภูมิปัญญา; สำนักดนตรีหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง); การขับร้องเพลงไทย

Abstract

This article aims to study the important elements of instruction in singing of the Luang Pradit Phrairoh (Sorn Silapabanleng) Music School, which are student selection, teaching methods and the principles of Thai singing.

The study found that the Luang Pradit Phrairoah (Sorn Silapabanleng) Music School has their own unique methods in selecting students. The voice and hearing of the prospective student are tested and his or her posture, behavior while singing, tone quality, and rhythm are observed by the examiner.

The Instructional method is oral transmission and can be divided into five procedures: 1) explaining the song, 2) teaching it phrase by phrase, 3) repeating it with correction as necessary, 4) adding vocal and dramatic techniques, and 5) rehearsing with an ensemble.

The principles of Thai singing cover all five techniques used in Thai singing. These are: 1) *Dad* is simple singing without any techniques; 2) *Prakhob Siang* is melismatic singing; 3) *Prakhob Kham* is artistic

pronunciation of syllables; 4) *Kanok Khor* is melodic ornamentation, and 5) *Long Sruang* is an accent technique with is similar to the action of sniveling.

Keywords: Thai native genius; singing instruction; Luang Pradit Phairoh
(Sorn Silapabanleng) Music School; Thai singing

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีเป็นศิลปะที่อาศัยเสียงเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ไปสู่ผู้ฟัง ก่อให้เกิดจินตนาการ ความรู้สึกไปตามบทเพลง ดนตรีเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับมนุษย์มาช้านาน มีหน้าที่รับใช้สังคม ประกอบพิธีกรรม สร้างความบันเทิง ก่อให้เกิดกิจกรรมร่วมกันของคนในสังคม ดนตรีเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงอารยธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ในยุคสมัยต่างๆ ดนตรีสามารถถ่ายทอดสภาพสังคมวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในยุคนั้นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างมหาศาล ดนตรีมีการสืบทอดต่อกันมาเป็นเวลาหลายร้อยปี มีแนวทางการบรรเลงที่พัฒนาจนเป็นเอกลักษณ์ ตลอดจนวิธีการสืบทอดความรู้ให้แก่ลูกศิษย์ที่เป็นระบบจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง ในการสืบทอดวัฒนธรรมทางดนตรีไทยนั้น ได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปตามสภาพแวดล้อม สังคม ความเจริญของบ้านเมืองอยู่เสมอ บทบาทหน้าที่ของเพลงมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ของไทย

ดนตรีเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่มีคุณค่าอย่างมหาศาล และเป็นส่วนหนึ่งของศิลปวัฒนธรรมที่เก่าแก่และสืบทอดต่อกันมาหลายร้อยปี เป็นศิลปะที่อาศัยเสียงเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ไปสู่ผู้ฟัง เป็นศิลปะที่ง่ายต่อการสัมผัส ก่อให้เกิดความสุข ความพึงพอใจแก่มนุษย์ได้ (เสาวนีย์ สังขโสภณ, 2541: 8) ชนทุกชาติทุกภาษาล้วนมีบทเพลงที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่น ประจำเผ่า และเชื้อชาติของตน ทั้งนี้ บทบาทหน้าที่ของเพลงมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ทั้งด้านพิธีกรรมและความบันเทิงที่แสดงออกของคนในสังคม (วิชา เชาวศิลป์, 2543: 1)

มนุษย์ได้นำคุณค่าของดนตรีมาใช้ประโยชน์มากมายทั้งในด้านการสร้างความบันเทิงและด้านพิธีกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อ จึงมีการจัดพิธีกรรมต่างๆ ขึ้นโดยมีดนตรีเป็นส่วนประกอบ เช่น การเซ่นไหว้ การบวงสรวง การสู่ขวัญ เป็นต้น เห็นได้ว่าดนตรีมีคุณค่าต่อวิถีชีวิตการดำรงชีวิตของมนุษย์หลายอย่าง จากคุณค่าของดนตรีที่สามารถใช้สนองความต้องการของมนุษย์ได้ดังกล่าว มนุษย์ทุกชาติทุกภาษาจึงมีดนตรีเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิตตามวิถีทางของตนเอง อันเป็นสาเหตุทำให้ดนตรีของท้องถิ่นแต่ละแห่งมีลักษณะเฉพาะและมีความแตกต่างกันออกไปตามสภาพแวดล้อมและความคิดสร้างสรรค์ของชาวบ้าน (สุกิจ พลประดม, 2538: 1)

คนไทยมีนิสัยรักการดนตรีมาตั้งแต่โบราณกาล ดังจะเห็นได้ว่า พระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีหลายพระองค์ทรงสนพระทัยดนตรีและวัฒนธรรมด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี ดนตรีเป็นศาสตร์ที่มีคุณค่าทางสุนทรียะทำให้เกิดความรู้สึกในทางดีงาม จึงเกี่ยวเนื่องกับปรัชญาสายสุนทรียศาสตร์ซึ่งพิจารณาถึงความสวยงามงามและความไพเราะอันเป็นคุณค่าของดนตรีด้วย ความสวยงามของดนตรีสามารถสัมผัสได้ทางหู ความสวยงามเกิดจากท่วงทำนอง เสียง ลีลา และความไพเราะนั่นเอง ความสวยงามทางดนตรียังมีลักษณะประณีตละเอียดละไมและสูงส่งเพียงใด ความสวยงามของดนตรียิ่งมีมากขึ้นเพียงนั้น ดังนั้นดนตรีก็เหมือนงานศิลปะสาขาอื่นๆ ซึ่งเป็นผลผลิตของมนุษย์ในสังคม มีโครงสร้างของตนเอง แต่โครงสร้างนั้นไม่ได้อยู่ด้วยตัวเอง เราสามารถจะทำความเข้าใจได้ต่อเมื่อเราได้ศึกษาทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของมนุษย์ ผู้ซึ่งเป็นผู้ผลิตศิลปะ โดยเฉพาะด้านดนตรีเราจะต้องศึกษาให้ทราบว่าทำไมและวิธีอะไรที่แนวความคิดหรือพฤติกรรมนั้นจึงได้ถูกจัดให้อยู่ในรูปแบบที่ทำให้เกิดการผลิตเสียงอันเป็นที่ยอมรับกันว่าไพเราะในสังคมนั้นๆ (สังต์ ภูเขาทอง, 2532: 15-18)

การสืบทอดวัฒนธรรมนั้นต้องมีการเรียนรู้ สร้างสรรค์ และเผยแพร่ รวมทั้งแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ดนตรีไทยจึงต้องมีการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่ในหมู่คนไทยและนานาชาติรอบประเทศ วัฒนธรรมซึ่งความ

เป็นชาติ และความมั่นคงของชาติขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ชนในชาติล้วนดำเนินชีวิตตามกระแสของวัฒนธรรมซึ่งในแต่ละชนเผ่าได้สร้างสมสืบสานตกทอดมาถึงลูกถึงหลาน (กาญจนา อินทรสุณานนท์, 2540ข: 45)

ครุฑดนตรีไทยเป็นผู้หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ เป็นผู้อนุรักษ์ผลงานที่มีคุณค่า และถ่ายทอดวิชาการทางดนตรีไทยให้แก่ลูกศิษย์ด้วยความทรงจำที่เป็นพื้นฐาน ระบบการเรียนการสอนของดนตรีไทยนั้น มักเป็นการบอกด้วยปากเปล่า หรือที่เรียกกันว่า “มุขปาฐะ” (Oral Tradition) เป็นการถ่ายทอดจากครูถึงผู้รับการถ่ายทอด (ลูกศิษย์) โดยผู้รับการถ่ายทอดต้องเป็นผู้มีความจำดีเลิศ รวมทั้งต้องหมั่นฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความชำนาญในเครื่องดนตรีนั้นๆ ครุฑดนตรีไทยจึงมีผลในการสร้างสรรค์บทเพลง กลวิธีการบรรเลง วิชาการด้านดนตรีไทยและวัฒนธรรมไทยจึงสืบทอดได้จากภูมิปัญญาของครุฑดนตรีไทย ซึ่งแบ่งได้หลายสาขาลักษณะของเครื่องดนตรี อาทิ เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี เครื่องเป่า และการขับร้อง

การขับร้องเพลงไทยเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งในองค์ประกอบของดนตรีไทย อันเป็นศิลปะประจำชาติไทย แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของชาติ มีการสืบทอดตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ในราว พ.ศ.2466 มีการประชันวงดนตรีไทยเป็นครั้งแรก จัดขึ้นที่วังบางขุนพรหม มีวงที่เข้าประชันวง 3 วงคือ

1. วงดนตรีประจำวังหลวง เจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดี (ม.ร.ว.ปุ้ม มาลากุล) เสนาบดีกระทรวงวัง มีพระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทิน) เป็นหัวหน้าวง

2. วงดนตรีประจำวังบางขุนพรหม สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต มีจางวางทั่ว พาทยโกศล เป็นหัวหน้าวง

3. วงดนตรีประจำวังบูรพาภิรมย์ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นหัวหน้าวง

การขับร้องเป็นข้อกติกาอย่างหนึ่งของการประชันวงในครั้งนั้น จากการประชันวงทำให้มีการแบ่งสำนักดนตรีไทยอย่างชัดเจนตามหัวหน้าวงดนตรี มีแนวการบรรเลงและการประพันธ์เพลงเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสำนัก ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ทำให้มีการยกเลิกการอุปถัมภ์นักดนตรีประจำวังต่างๆ นักดนตรีไทยเหล่านั้นต้องกลับมาอยู่บ้านและตั้งสำนักดนตรีเพื่อหาเลี้ยงชีพตนเอง

หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นครูดนตรีไทยอีกท่านหนึ่งที่ได้มาตั้งสำนักดนตรีไทยของตนเอง หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นดุริยิกวีคนสำคัญของวงการดนตรีไทย มีบทบาทต่อการพัฒนาเปลี่ยนแปลงดนตรีไทยและมีผลงานโดดเด่นแพร่หลายสืบทอดมาจนปัจจุบัน หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มีประวัติที่โดดเด่น (อาพันธ์ นาคคง, อัญญา ภาสกริก และสุจิตต์ วงษ์เทศ, 2544; วิมาลา ศิริพงษ์, 2538; อาพันธ์ นาคคง และคณะ, 2549; มานพ วิสุทธิแพทย์ และคณะ, 2545; ณรงค์ เขียนทองกุล, 2529) หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ดุริยิกวี 5 แผ่นดิน เดิมชื่อ ศร เกิดวันเสาร์ที่ 6 สิงหาคม พ.ศ.2424 ในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่ตำบลคลองดาวดึงส์ อำเภอมัฆพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นบุตรชายคนเล็กของครูลินและนางยิ้ม สามารถตีฆ้องวงใหญ่ได้เองตั้งแต่อายุ 5 ขวบ เมื่อครูลินทราบจึงได้ฝึกดนตรีไทยให้อย่างจริงจังเมื่ออายุ 11 ปี มีความสามารถตระนาดไหวจดมาตั้งแต่เด็ก มีชื่อเสียงไปทั่วลุ่มแม่น้ำแม่กลอง

พ.ศ.2443 สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช หรือสมเด็จพระเจ้าบรมพาภิรมย์ทรงโปรดดนตรีไทยเป็นอันมาก ได้อุปถัมภ์นักดนตรีไทยและมีวงดนตรีไทยประจำวังในนาม “วงวังบูรพาภิรมย์” สมเด็จพระเจ้าบรมพาหุ เสด็จประพาสเมืองราชบุรีเพื่อเตรียมการรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นายศรีได้มีโอกาสแสดงฝีมือระนาดเอกถวายจนเป็นที่พอพระทัย สมเด็จพระเจ้าบรมพาหุ จึงทรงขอตัวนายศรีเข้ามาอยู่ในวังบูรพาภิรมย์ ทรงประทานตำแหน่ง “จางวางมหาดเล็ก” มหาดเล็กที่ทำหน้าที่บรรเลงดนตรีไทย

พ.ศ.2443 ได้ตีระนาดประชันกับพระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทิน) คนระนาดเอกของกรมพิณพาทย์หลวง นับเป็นการประชันระนาดเอกอย่างเป็นทางการครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ไทยและผลการประชันเป็นที่กล่าวขานในวงกว้าง

จางวางศร อุปสมบท ณ วัดบวรนิเวศวิหาร โดยมีสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรสเป็นพระอุปัชฌาย์ สอบไล่ได้หลักสูตรนักธรรมตรี เมื่อบวชครบพรรษาแล้วจึงได้ลาสิกขากลับมาปฏิบัติงานตามปกติและได้สมรสกับนางสาวโชติ หุราพันธ์ และนางสาวพู หุราพันธ์ มีบุตรธิดารวม 12 คน

พ.ศ.2451 จางวางศรได้ติดตามเสด็จสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลกไปเยือนประเทศอินโดนีเซีย ได้ฟังเสียงปี่พาทย์ชวา (กาเมลัน) ได้จดจำเพลงชวามาปรับปรุงเป็นไทยหลายเพลง เช่น โหมโรงบุญเซ็นซ็อค สะมารัง บุกันตูโมะ และนำอังกะลุงเครื่องดนตรีเขย่ากระบองไม้ไผ่ของชวาเข้ามาเผยแพร่ในเมืองไทย

พ.ศ.2457 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 เสด็จเลียบมณฑลปักษ์ใต้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพร กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ ทรงเป็นอุปราชมณฑลปักษ์ใต้ มีหน้าที่เตรียมงานรับเสด็จที่เมืองนครศรีธรรมราช จึงได้กราบบังคมทูลต่อสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลก ขอพระราชทานวงดนตรีจากกรุงเทพมหานครเพื่อบรรเลงรับเสด็จ กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ฯ โปรดให้จางวางศรเป็นผู้ควบคุมวง และเตรียมเพลงไว้รับเสด็จ จางวางศรได้จึงแต่งเพลงเขมรเลียบพระนครเถา ขึ้นใหม่ไว้บรรเลงรับเสด็จ โดยได้ประดิษฐ์แนวบรรเลงขึ้นใหม่ให้แตกต่างจากทางที่นิยมในยุคนั้น เป็นทางพิเศษเรียกว่า ทางกรอ¹ ขึ้นถวาย ถือว่าเพลงเขมรเลียบพระนครเป็นเพลงต้นแบบของเพลงทางกรอที่แต่งขึ้นใหม่

¹ ทางกรอ การกรอเป็นเทคนิคของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี โดยการตีสลับกันซ้ายขวาอย่างถี่ๆ หรือการรัวไม้ตีตของเครื่องตีต เพื่อให้เกิดเสียงยาวต่อเนื่องกัน เช่น การกรอระนาด เป็นต้น ทางกรอจึงหมายถึง เพลงที่มีลักษณะการบรรเลงซ้ำเสียงยาวๆ เพลงประเภทนี้มักจะมีทำนองที่นุ่มนวล อ่อนหวาน เช่น เพลงเขมรพวง เพลงชมแสงจันทร์ เพลงเขมรเลียบพระนคร เป็นต้น.

ในยุคต่อมา จากเพลงเขมรเลียนพระนครนี้เอง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลก กรมขุนเพ็ชรบูรณ์อินทราชไชยสิทธิ์ ได้ประพันธ์เพลง “ศิลปบรรเลง” แปลว่า ความรู้แห่งเสียงดนตรี ให้แก่จางวางสร เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2458

พ.ศ.2468 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จางวางสรเข้าไปบรรเลงปี่พาทย์ร่วมกับการแสดงโขนบรรดาศักดิ์ ได้รับพระราชทานยศเป็นหุ้มแพรและได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น “หลวงประดิษฐไพเราะ” เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2468 ต่อมาท่านได้รับผิดชอบควบคุมวงดนตรีที่วังลดาวัลย์หรือวังบางค้อแหลม ครั้งนี้ท่านประดิษฐ์ทางเพลงขึ้นใหม่ เช่น เพลงแขกลพบุรีทางวังบางค้อแหลม เพลงเชิดจีนทางวังบางค้อแหลม เป็นต้น

พ.ศ.2469 สมัยรัชกาลที่ 7 หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้เข้ารับราชการในกรมปี่พาทย์และโขนหลวง มีโอกาสถวายการสอนดนตรีแด่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ตลอดจนช่วยงานพระราชนิพนธ์เพลงไทย ได้แก่ เพลงราตรีประดับดาว เภา เพลงเขมรลอองค์ และเพลงโหมโรงคลื่นกระทบฝั่ง

วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2472 ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย เหรียญดุษฎีมาลาเข็มศิลปวิทยา

พ.ศ.2473 รับตำแหน่งปลัดกรมปี่พาทย์และโขนหลวง นอกจากนี้ยังได้ตามเสด็จล้นเกล้ารัชกาลที่ 7 ครั้งเสด็จประพาสอินโดจีนใน พ.ศ.2472-2473 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้พำนักอยู่ที่เขมรระยะหนึ่งเพื่อช่วยสอนและปรับวงให้กับวงดนตรีแห่งราชสำนักของพระเจ้ามณฑวงศ์ ที่กรุงพนมเปญ เมื่อกลับมาก็ได้ประดิษฐ์เพลงไทยสำเนียงเขมรหลายเพลง เช่น เพลงชะแมร์ก้อฮ่อม เพลงชะแมร์ซอ เพลงชะแมร์ธม เป็นต้น

พ.ศ.2479-2485 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบและบันทึกเพลงไทยเป็นโน้ตสากล โดยมีพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยกร) รับผิดชอบ หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

เป็นผู้บอกทางเพลงร่วมกับครูดนตรีอีกหลายท่าน อาทิ พระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทิน), พระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี), พระเพลงไพเราะ (โสม สุวาทิต), จางวางทั่ว พาทยโกศล, ขุนสมานเสียงประจักษ์ (เถา สินธุนาค), ขุนสำเนียงชั้นเชิง (มล โกมลรัตน), หลวงบำรุงจิตรเจริญ (รูป สาทรวีไล), ครู พิษณุ แช่มบาง, ครูโณลก เนตตะสูต, ครูมนตรี ตราโมท, ครูเทียบ คงลายทอง เป็นต้น โน้ตเพลงเหล่านี้ถือเป็นเสมือนคัมภีร์สำคัญของวงการดนตรีมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ท่านยังได้คิดค้นวิธีบันทึกโน้ตระบบเลข 9 ตัว เพื่อใช้ในการเรียนการสอนของนักเรียนเครื่องสาย

พ.ศ.2475 หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองท่านได้อพยพมาทำงานที่ แผนกดุริยางค์ กรมศิลปากร ในรัชกาลที่ 8 และเกษียณอายุราชการในตำแหน่ง หัวหน้าแผนกดุริยางค์ไทย

พ.ศ.2484 เมื่อเกษียณราชการแล้วได้สอนดนตรีที่บ้านบาตร (บ้านพักของหลวงประดิษฐไพเราะ) และที่สามัคยาจารย์สมาคม

หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้ประพันธ์เพลงไว้มากมาย และมีหลายประเภทด้วยกันทั้งเพลงโหมโรง เพลงเถา เพลงสองชั้น เพลงสามชั้น เพลงสี่ชั้น เพลงทางเปลี่ยน เพลงเดี่ยว ฯลฯ มากกว่า 600 เพลง บทเพลงของท่านเป็นเพลงที่ไพเราะเป็นที่นิยมนำมาบรรเลงในปัจจุบัน

หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้คิดพัฒนาเทคนิคในการเล่นต่อ ยอดจากโบราณจารย์ เช่น การตีกรอเสียงยาวอย่างนุ่มนวล การตี สะบัดสามเสียงที่คมคายสะดุดหู การตีขยี้เพิ่มพยางค์ทำนองให้เร็วและละเอียด ขึ้นเป็นเท่าตัว การตีรว การตีกวาด การตีให้เกิดมิติของเสียงเพิ่มเสียงหนักเบา ให้แก่ทำนองเพลงเพื่อสื่ออารมณ์ พัฒนาการจับไม้ตีระนาดแบบต่างๆ ทำให้ ได้เสียงของระนาดที่หลากหลาย ซึ่งถือว่าการปฏิบัติเทคนิควิธีการตีระนาด ให้ออกนอกกรอบของโบราณ ทำให้ระนาดเอกมีบทบาทสำคัญในวงปีพาทย์อีก ด้วย นอกจากนี้หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ยังได้แต่งทางเดี่ยว สำหรับระนาดเอกไว้มากมาย ล้วนแต่เป็นเพลงที่แสดงความสามารถและ

ศักยภาพของผู้บรรเลงอย่างสูง เช่น เพลงเดี่ยวอาหุ ระนาดสองราง เพลงต่อयरูป เพลงลาวแพน เพลงพญาโศก เพลงกราวโน เพลงเชิดนอก เพลงแขกมอญ เพลง หกบท เพลงม้าย่อง ฯลฯ

หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ล้มป่วยด้วยโรคลำไส้และ โรคหัวใจ ท่านถึงแก่กรรมด้วยอาการสงบเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2497 ตรงกับ สมัยรัชกาลที่ 9 รวมอายุได้ 72 ปี 7 เดือน

สำนักดนตรีหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นแหล่ง ถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านดนตรีที่สำคัญ เป็นตงสถาบันการศึกษาดนตรีที่ผลิต นักดนตรีที่มีคุณภาพผู้ผ่านการเรียนดนตรีในสำนักนี้เป็นผู้มีฝีมือทางด้าน ดนตรีมีผลงานเป็นที่ยอมรับมาจนถึงปัจจุบัน ลูกศิษย์ของท่านครูหลวงประดิษฐ ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มีมากมายกระจายไปทั่วประเทศล้วนสืบทอด เจตนารมณ์และถ่ายทอดองค์ความรู้ของท่านจนเป็นที่แพร่หลาย ถือเป็นสำนักที่ มีลูกศิษย์มากที่สุด

หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นผู้มืภูมิปัญญาด้านดนตรีไทย เป็นเลิศ สามารถประพันธ์เพลงและทางขับร้องไว้เป็นมรดกแก่แผ่นดินมากมาย เป็นครูผู้ที่มีความสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้ของตนให้แก่ลูกศิษย์ ลูกศิษย์ ของท่านในปัจจุบันเป็นศิลปินผู้มีชื่อเสียงสร้างสรรค์ผลงานให้แก่ประเทศ และ เป็นครูอาจารย์ถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยในสถาบันศึกษาต่างๆ โดยเฉพาะครูขับร้องเพลงไทย เช่น ครูอุ่งน บัวเอี่ยม อาจารย์พิเศษสอนขับร้อง สาขาวิชาดนตรีไทย ภาควิชาศิลปนิเทศ (ปัจจุบันคือภาควิชาดนตรี) คณะ มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครูศิริกุล วรบุตร ข้าราชการบำนาญ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าสำนักดนตรีหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นสำนักดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงและมีความสำคัญมาจนถึงปัจจุบัน มีวิธีการ สืบทอดองค์ความรู้ที่มีเอกลักษณ์น่าสนใจ โดยเฉพาะวิธีการสอนขับร้องของ หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และองค์ความรู้ใหม่ที่ได้พัฒนา

สร้างสรรค์ขึ้นนั้นเป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง สามารถนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนขับร้องได้ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการศึกษาวิชาการด้านดนตรีซึ่งมีส่วนช่วยให้เอกลักษณ์ของชาติด้านดนตรีดำรงอยู่ผดุงความเป็นชาติที่เจริญมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. ศึกษาวิธีการคัดเลือกผู้เรียนขับร้องเพลงไทยของสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
2. ศึกษาวิธีการสอนขับร้องเพลงไทยของสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
3. ศึกษาหลักการขับร้องเพลงไทยของสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการขับร้องเพลงไทยของสำนักดนตรีหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามกระบวนการทางมานุษยวิทยา (Ethnomusicology) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการเก็บข้อมูลภาคสนาม นำข้อมูลมาเรียบเรียงศึกษาวิเคราะห์ และสรุปเป็นรายงานการวิจัยในรูปแบบของการบรรยายเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้อมูลจากศิษย์ขับร้องของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน 2 ท่านคือ

- 1.1 ครูอุ๋งน บัวเอี่ยม ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมสาขาที่เกี่ยวข้องกับการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ รางวัลพระสิริธรรดาทองคำ ประจำปี

1.2 ครูศิริกุล วรบุตร ข้าราชการบำนาญโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2. ขอบเขตการศึกษาวิจัย ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาไว้ดังนี้

2.1 ความเป็นมาของสำนักเพลงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

2.2 การสืบทอดภูมิปัญญาด้านการขับร้องเพลงไทยของสำนักเพลงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยศึกษาจากศิษย์ขับร้องของสำนัก 2 ท่าน คือ ครูอุ้น บัวเอี่ยม และครูศิริกุล วรบุตร ตามหัวข้อดังนี้

- ประวัติและผลงานของครูอุ้น บัวเอี่ยม และครูศิริกุล วรบุตร)
- วิธีการคัดเลือกผู้เรียนขับร้องเพลงไทยของสำนักเพลงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
- วิธีการสอนขับร้องเพลงไทยของสำนักเพลงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
- หลักการขับร้องเพลงไทยของสำนักเพลงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่องการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการขับร้องเพลงไทยของสำนักดนตรีหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) สามารถแสดงผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประวัติศิษย์ผู้สืบทอดการขับร้องเพลงไทยของสำนักดนตรีหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ผู้ให้ข้อมูลเรื่องการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการขับร้องเพลงไทย

1.1 ครูอุ้น บัวเอี่ยม

ครูอุ้น บัวเอี่ยม มีนามเดิมว่าช่อ่ม อินทาบัจ เกิดเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2464 ที่อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เป็นบุตรคนที่ 6 ของรองอำมาตย์โทขุนแสนประศาสน์ (เขียน อินทาบัจ) กับ นางพิศ แซ่อึ้ง ในจำนวน

พี่น้อง 9 คน และพี่ชายต่างมารดา 1 คน เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนลำพระยา จังหวัดนครปฐม ภายหลังจึงได้ศึกษาจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่โรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่วัดมหาธาตุ สมรสกับ จ.ส.ต.ฟุ้ง บัวเอี่ยม เมื่อ พ.ศ. 2486 ไม่มีบุตรร่วมกัน

ครูอุ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถในการด้านการขับร้อง ด้านดนตรี และการผลิตองกะลุงและยังมีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ การทำเครื่องแต่งกาย สำหรับนักแสดงด้วย ครูอุ่งได้สั่งสมความรู้จากครูดนตรีและนาฏศิลป์หลายท่าน ดังนี้

- ขับร้อง เรียนกับ รองอำมาตย์โทขุนแสนประศาสน์ (เขียน อินทาบัจ), หลวงชัยอาญา (ขาว ชัยอาญา) นามสกุลเดิม อินทาบัจ ครูสกล แก้วเพ็ญกาต หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง), คุณหญิง ชื่น ศิลปบรรเลง นายมนตรี ตราโมท
- เครื่องสายเรียนชอู้กับรองอำมาตย์โทขุนแสนประศาสน์ (เขียน อินทาบัจ) เรียนซึมกับครูย้อย เกตมงคล เรียนจะเข้กับครูนิภา อภัยวงศ์ และได้คำแนะนำเพิ่มเติมจาก จ.ส.ต.ฟุ้ง บัวเอี่ยม
- แคนวอ เรียนกับรองอำมาตย์โทขุนแสนประศาสน์ (เขียน อินทาบัจ)
- ผลิตและบรรเลงองกะลุง เรียนกับหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ครูสกล แก้วเพ็ญกาต และคุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง

ครูอุ่ง บัวเอี่ยม ได้แต่งทางร้องไว้ 4 เพลง คือ 1. เพลงเขมรโพธิสัตว์เถา โดยมีหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ให้การแนะนำตรวจเพลงทางร้องที่แต่งให้ 2. เพลงเขมรไทรโยคครึ่งชั้น 3. เพลงตันวรเชษฐ์เถา (แบบฉิ่งตัด) 4. ปรับปรุงการแอ่วพื้นเมือง (แอ่วลาว) ให้สามารถแอ่วร่วมกับวงดนตรีไทยได้

ครูอุ่ง บัวเอี่ยม เป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านดนตรีไทยแก่สถาบันการศึกษาหลายแห่ง ได้รับเชิญไปสอนดนตรีไทยขับร้องไทยในสถาบันต่าง ๆ ทั้งระดับอนุบาลศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา เป็นอาจารย์พิเศษสอนขับร้องเพลงไทยให้แก่ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิของทบวงมหาวิทยาลัย (ปัจจุบันคือ สกอ.) ในการร่างเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพดนตรีไทย มีผลงานการขับร้องมากมาย เป็นที่ยอมรับยาวนานกว่า 70 ปี ถือเป็นครูขับร้องคนสำคัญแห่งกรุงรัตนโกสินทร์

รางวัลเกียรติคุณที่ครูอุ๋ง บัวเอี่ยมได้รับคือ

พ.ศ.2503 ได้รับพระราชทานเข็มที่ระลึกจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการบรรเลงดนตรีไทยคณะศิษย์หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ออกจากาศิวทยุ อ.ส.

พ.ศ.2548รับโล่ที่ระลึกจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการควบคุมแคนวงคณะอินทพรสิริศิลป์ รับเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการเปิดงานประชุมวิชาการศิริราช ณ หอประชุมกองทัพเรือ

พ.ศ.2549 ได้รับเข็มที่ระลึกจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงานวิศิษฎศิลปนิพนธ์สยามการแสดงดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทยโดยครูสตรีอาวสุโส เนื่องในโอกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา

พ.ศ.2550 ได้รับพระราชทานรางวัลพระสิริธิดาทองคำประจำปี 2550 (ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมสาขาที่เกี่ยวข้องกับการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์) จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

1.2 ครูศิริกุล วรบุตร

ครูศิริกุล วรบุตร (นามเดิม ทองดี นักดนตรี) เกิดเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2478 เป็นบุตรคนที่ 5 ในจำนวน 7 คน บิดาชื่อนายสุข นักดนตรี มารดาชื่อนางหุ่น นักดนตรี เป็นชาวสมุทรสงครามโดยกำเนิด บิดาเป็นเจ้าของวงปี่พาทย์และวงเครื่องสายที่มีชื่อเสียงในจังหวัดสมุทรสงคราม ทำให้ครูศิริกุลได้ซึมซับเรื่องดนตรีมาตั้งแต่วัยเยาว์ในจำนวนพี่น้องทั้ง 7 คน มีผู้ที่มีความสามารถทางด้าน

ดนตรี 5 คน ครูศิริกุล วรบุตร ได้สมรสกับนายปรีชา วรบุตร อาชีพนักธุรกิจ เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2502 มีบุตรธิดา 3 คน

พ.ศ.2485 ครูศิริกุล วรบุตร ได้เข้าเรียนในโรงเรียนอัครพวงษ์ชนูปถัมภ์ เรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก็เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงต้องหยุดเรียน เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2496 สำเร็จการศึกษาวชิราวุธศิลป์ โรงเรียนผกาภิบาลวิทยายุทธ

ครูศิริกุล วรบุตร เป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์เป็นอย่างยิ่ง ได้สืบทอดองค์ความรู้จากครูอาจารย์ทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์คนสำคัญ เป็นผู้ที่สืบทอดเพลงของสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ครูศิริกุล วรบุตร ได้สั่งสมความรู้จากครูอาจารย์ท่านต่าง ๆ ดังนี้

- ด้านปี่พาทย์เรียนกับครูสุข นักดนตรี (บิดา) และหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
- ด้านขับร้อง เรียนกับครูสุข นักดนตรี (บิดา) และหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) คุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง และนางมหาเทพกษัตริย์สมุห (บรรเลง สาคริก)
- ด้านซิม เรียนกับครูสุข นักดนตรี (บิดา) และหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
- ด้านนาฏศิลป์ เรียนกับครูลัดดา ศิลปบรรเลง (สารทายนต์) และครูลมูล ยมะคุปต์

ครูศิริกุลเข้ารับราชการเป็นครูสอนดนตรีและนาฏศิลป์ที่โรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ.2496 และสอนต่อเนื่องกระทั่งเปลี่ยนเป็นวิทยาลัยครูสวนสุนันทา จนเกษียณอายุราชการ ครูศิริกุลมีผลงานการขับร้องเพลงไทยเพื่อการศึกษาออกอากาศทางสถานีวิทยุศึกษามากมายตั้งแต่ พ.ศ.2497 เป็นต้นมา โดยเฉพาะผลงานที่ประพันธ์โดยคุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง บทเพลงในหลักสูตรดนตรีของกระทรวงศึกษาธิการและบทเพลงวิทยุโรงเรียนที่บรรเลงออกอากาศสถานีวิทยุศึกษา ได้รับมอบหมายจากทางกรมการศึกษานอก

โรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ให้จัดทำสื่อวิทยุโรงเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์
ตั้งแต่ พ.ศ.2501-2535

รางวัลเกียรติคุณที่ได้รับ

- ปรียญาศิลปศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ โปรแกรมวิชานาฏศิลป์
จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2. วิธีการคัดเลือกผู้เรียนขับร้องเพลงไทย ของสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

จากการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากครูอุ๋งน บัวเอี่ยมและครูศิริกุล วรบุตร ถึงวิธีการคัดเลือกผู้เรียนขับร้องเพลงไทยของสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยธรรมเนียมปฏิบัติในการเรียนขับร้องครั้งแรก จะต้องเป็นผู้ใหญ่ พาเข้าฝากตัวเป็นศิษย์ หรือเรียกว่า “พิธีมอบตัวเป็นศิษย์” ผู้เรียนจะต้องนำขัน กาน้ำ ดอกไม้ รูป เทียน มากราบครูเพื่อขอเป็นศิษย์ ครูจะทำพิธีรับศิษย์และพิธี กรอบเพื่อประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ การขอเป็นศิษย์มักกระทำในพิธีไหว้ครูดนตรี ไทย หรือเลือกวันที่ฤกษ์งามยามดี การทดสอบคุณสมบัติของผู้เรียนขับร้องเป็น สิ่งที่สำคัญ สำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จะมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ผู้ที่เรียนขับร้องดังต่อไปนี้

1. มารยาทของผู้ขับร้องคือ ผู้เรียนจะต้องนั่งพับเพียบและมีกิริยา ที่สำรวมระหว่างขับร้อง

2. โสตประสาทของผู้ขับร้องคือ สามารถขับร้องได้ตรงกับระดับ เสียงดนตรี โดยครูจะทดสอบโดยการตีระนาดส่งเสียงร้อง รับร้อง เพื่อทดสอบ โสตประสาทรับรู้เสียงของผู้ขับร้อง

3. คุณภาพเสียงของผู้ขับร้องคือ มีเสียงที่ดังกังวานแจ่มใส นิยม ผู้ที่มีระดับเสียงสูง

4. จังหวะ คือการขับร้องได้สัดส่วนตามสำนวนเพลง ช้า เร็ว เหมาะสม รักษาอัตราส่วนในการขับร้องได้สม่ำเสมอ

3. วิธีการสอนขับร้องเพลงไทยของสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

จากการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากครูอุ๋ง บัวเอี่ยมและครูศิริกุล วรรณบุตร เรื่องวิธีการสอนขับร้องของสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ในสำนักนี้มีวิธีการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ คือ ครูจะต่อเพลงให้กับลูกศิษย์ทีละวรรค ผี๊กและท่องจำจนแม่นยำแล้วครูจะต่อวรรคต่อไปให้ ทำดังนี้จนจบเพลง สำหรับผู้ที่มีพื้นฐานด้านการขับร้องมาบ้างแล้ว ในช่วงแรกเป็นการปรับทางเพลงเก่าที่ได้เรียนมาให้ดีขึ้น ต่อจากนั้นจึงสอนเพลงอื่นๆ เพิ่มเติม เพลงที่ต่อใหม่ส่วนใหญ่เป็นเพลงที่หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้แต่งขึ้น วิธีการสอนขับร้องเพลงไทยของสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) สามารถแบ่งเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. ต่อเพลงตามความสามารถของผู้เรียน ครูจะสอนทางเพลงให้เหมาะกับความสามารถของผู้เรียน เช่น ถ้าเป็นเด็กจะสอนเพลงที่ง่ายๆ หรือประเภทสองชั้น ผู้ที่มีเสียงสูงครูจะต่อทางเพลงที่ใช้เทคนิคการเสียงสูงให้เพื่อแสดงศักยภาพของเสียง ถ้าคนที่เสียงไม่สูงนักครูจะต่อทางเพลงที่มีกลวิธีการหลบเสียงเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้เสียงสูงๆ เป็นต้น

2. อธิบายบทร้อง ท่องจำบทร้อง อธิบายความหมายของบทร้อง เพื่อให้ผู้ร้องเข้าใจเนื้อความในการขับร้องจะต้องถ่ายทอดอารมณ์ให้ถูกต้องตามความหมายของบทร้องคำร้องจะยึดตามวรรณคดีต้นฉบับที่คัดมาโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง การแบ่งวรรคคำร้องเน้นความถูกต้องตามฉันทลักษณ์

3. การต่อเพลงทีละวรรค ครูจะต่อเพลงให้ทีละวรรค สอดแทรกเทคนิคต่างๆ ของเพลงเพื่อให้สะดวกในการท่องจำเพลงและทำเทคนิคได้ถูกต้อง ผี๊กจนแม่นยำแล้วครูจึงจะต่อเพลงเพิ่มให้

4. การทบทวนแก้ไข เมื่อครบเพลงครูจะให้ร้องทบทวนตั้งแต่นั้นเพลง เพื่อตรวจความถูกต้องของบทเพลง เมื่อมีจุดที่บกพร่อง ครูจะแก้ไขเพิ่มเติมจนถูกต้องสมบูรณ์

5. การซ้อมเข้ากับเครื่องดนตรี เมื่อจบเพลงถูกต้องแล้วเป็นการซ้อมรับร้องส่งร้อง เข้ากับวงดนตรี (การซ้อมรวมวง) เพื่อจะได้บรรเลงและขับร้องได้ถูกต้องตามแบบแผน

4. วิธีการสอนขับร้องเพลงไทยที่ครูอุ๋งนั บัวเอี่ยม ได้พัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้สืบทอดจากสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

ครูอุ๋งนั ได้ปรับปรุงวิธีการสอนขับร้องเพลงไทยให้ทันสมัย โดยการเริ่มเรียนบทเพลงที่ง่าย ๆ ก่อนไปถึงเป็นที่ยาก โดยใช้เพลงเนื้อเต็มและเพลงวิทยุโรงเรียนของคุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง มาใช้เป็นเพลงพื้นฐาน นำไปสู่เพลงร้องที่ยากขึ้น สามารถเรียบเรียงวิธีการสอนเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยการสังเกตพื้นฐานของผู้เรียนแล้วจึงเลือกตามความสามารถของผู้เรียน ควรจะเรียนเพลงที่ร้องง่าย เรียงลำดับไปจนถึงเพลงที่ร้องยาก โดยเฉพาะการสอนขับร้องสำหรับเด็กนั้นควรเลือกเพลงที่จำง่ายร้องง่ายสนุกสนานเป็นหลัก

2. ก่อนการต่อเพลงครูผู้สอนควรให้ผู้เรียนหัดออกเสียงเอื้อนก่อนทีละคำออกเสียงยาว ๆ ให้ชัดเจน เช่น เออ เอ่อ อือ เอย เป็นต้น เพื่อฝึกการเอื้อนและช่วงการหายใจ

3. อ่านบทร้องให้ถูกต้อง ภูควรรคตอน ทำความเข้าใจความหมายของคำร้อง สำหรับเด็กนั้นครูผู้สอนต้องอธิบายคำร้องให้เด็กฟัง อ่านออกเสียงให้เด็กฟัง ให้เด็กฝึกอ่านออกเสียงให้ชัดเจน

4. การต่อเพลงทีละวรรค โดยครูเป็นผู้ร้องให้ฟังก่อน ให้ผู้เรียนสังเกตมอริมฝีปากของครูแล้วพยายามจดจำวิธีการร้องของครู ออกเสียงตามให้ชัดเหมือนครู สอนทีละวรรคต่อไปจนจบเพลง

5. เมื่อจบเพลงแล้วควรฝึกขับร้องเข้ากับจังหวะ ฉิ่ง กลองและฝึกซ้อมรวมวง

6. การใช้เครื่องดนตรีเข้ามาช่วยในการสอนขับร้องเป็นการเทียบเสียงของผู้ร้องให้ตรงกับเครื่องเพื่อแก้ไขการร้องที่เพี้ยน สำหรับเด็กแล้วถ้าให้ฝึก

เครื่องดนตรีก่อนให้คันท่านองเพลง จะทำให้เด็กจดจำได้ดี และขับร้องได้อย่างรวดเร็ว

7 การทบทวนและแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ จนครบถ้วนสมบูรณ์เพลง

8. ระหว่างการต่อเพลงควรอธิบายหลักการขับร้องแทรกให้แก่ผู้เรียนทีละคำเป็นประจําจนผู้เรียนเข้าใจและทำได้ถูกต้อง

5. วิธีการสอนขับร้องเพลงไทยที่ครูศิริกุล วรบุตร ได้พัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้สืบทอดจากสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

ครูศิริกุล วรบุตร ได้พัฒนาปรับปรุงวิธีการสอนขับร้องเพลงไทยที่ได้สืบทอดมาจากสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มาประยุกต์เป็นแบบเรียนใช้สอนขับร้องเพลงไทยให้แก่นักเรียน เน้นการสอนขับร้องสำหรับเด็กสามารถเรียบเรียงเป็นขั้นตอนดังนี้

1. เลือกเพลงให้เหมาะแก่วัยของผู้เรียน ถ้าเป็นเด็กควรเลือกเพลงที่มีทำนองง่ายๆ ใช้เพลงเนื้อเต็มหรือเพลงวิทยุโรงเรียนมาสอนก่อน เช่น เพลงช้าง เพลงขวา เพลงเสียงฉิ่ง เป็นต้น

2. อธิบายความหมายของบทร้องให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งสอดแทรกเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมกับบทร้อง

3. ฝึกการออกเสียงคำร้องให้ชัดเจน ออกเสียงคำร้องให้ถูกต้องตามหลักของภาษา คือ การออกเสียงคำร้องที่ถูกต้องตามอักขรวิธี

4. ฝึกออกเสียงร้องให้ตรงตามทำนองเพลง โดยเปลี่ยนจากการอ่านคำร้องเป็นการออกเสียงร้อง โดยต้องระวังให้คำร้องชัดเจนไปพร้อมๆ กับทำนองเพลงที่ถูกต้องด้วย

5. การฝึกจังหวะไปพร้อมกับการขับร้อง โดยใช้การตบมือในจังหวะต่างๆ เช่น ตามจังหวะสามัญ ตามกระสวนทำนองเพลง การยกจังหวะ การหยุดจังหวะ เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนแม่นยำเรื่องจังหวะ แล้วจึงฝึกการตีจังหวะฉิ่งและกลองตามลำดับ

6. ใช้ทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย การเต้น การรำเข้ามาประกอบในการสอนขับร้องเพื่อเป็นแรงจูงใจเป็นกิจกรรมให้ผู้เรียน ซึ่งเป็นเด็กมีความสนใจในการเรียนขับร้อง ไม่ให้เบื่อหน่ายในการร้องเพลงไทย

7. มีการทดสอบโดยการให้ขับร้องทั้งเป็นกลุ่มและเดี่ยวโดยจะต้องร้องทำนองถูกต้อง คำร้องชัดเจน จังหวะถูกต้อง

6. หลักการขับร้องเพลงไทย ของสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

ครูอุ่ม บัวเอี่ยม และครูศิริกุล วรบุตร ได้รับการถ่ายทอดการขับร้องเพลงไทยโดยตรงจากหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และคุณหญิงขึ้น ศิลปบรรเลง (บุตรีหลวงประดิษฐไพเราะฯ) ได้รับการถ่ายทอดหลักการขับร้อง 5 ข้อ ครอบคลุมองค์ประกอบของการขับร้องเรื่องของการใช้เสียง กลวิธีการเอน การออกเสียงคำร้อง และเทคนิคของการขับร้องตามแบบฉบับของสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ดังนี้

1. **ดาด** เป็นคำที่เรียกรับร้องที่ยังไม่ได้ตกแต่ง เสียงร้องที่ฟังแล้วกระต้างหูหรือเรียกรับร้องที่ยังไม่เรียบร้อย การเอนไม่ชัดเจน ไม่ชัดถ้อยชัดคำ มักจะเกิดขึ้นกับผู้เริ่มเรียนขับร้องและการต่อเพลงใหม่ๆ ยังไม่แม่นยำในทำนองเพลง การเอนออกเสียงไม่ตรงตามสำนวนของเพลง

2. **ประคบเสียง** เป็นเทคนิคการบังคับเสียงเอน การเอนเป็นการเปล่งเสียงร้องเป็นทำนอง โดยออกเสียงหลักเป็นเสียง “เออ” แทนทำนองสูงต่ำไปเพลง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของการขับร้องเพลงไทย การประคบเสียงเป็นเทคนิคของการออกเสียงเอน คือ

- การเอนให้ชัดจนออกเสียงเออ, เอย, อือ, อี, เอ้ย, เออะ, เฮอ, ฮือ, ฮี, หือ, เอิงเออ, เอิงเอย ฯลฯ ให้ถูกวรรคตอนของเพลง ถูกวิธีตามหลักการขับร้อง

- การออกเสียงให้หนักแน่นชัดถ้อยชัดคำ ไม่โพล่งดังจนเกินไป

- การกล่อมเสียงสูง ต่ำ หนัก เบา ตามทำนองของเพลงอย่างละเอียดละไม่ให้เกิดความไพเราะตามอารมณ์ของเพลง

- การหลบเสียงสูงต่ำให้เหมาะสมกับคุณสมบัติของเสียงตนเอง ไม่บีบเสียงให้สูงจนเกินกำลังหรือลงเสียงต่ำจนเสียงบอด

3. ประคบคำ เป็นเทคนิคการออกเสียงคำร้องที่จะทำให้คำร้องออกมาอย่างไพเราะตามทำนองเพลงและถูกต้องตามหลักของภาษา คือ

- การออกเสียงคำร้องที่ถูกต้องตามอักขระ
- วิธีการตกแต่งคำร้องให้กลมกลืนกับทำนองเพลงและให้เหมาะสมกับสำเนียงเพลง เช่น เพลงสำเนียงลาว ก็ออกเสียงคำร้องให้มีกลิ่นอายของภาษาลาว เพลงสำเนียงมอญก็ออกเสียงคำร้องให้มีลักษณะของภาษามอญ แต่ต้องกระทำด้วยความเหมาะสมเพียงเป็นสำเนียงของเพลงเท่านั้น ถ้ามากเกินไปอาจจะทำให้คำร้องผิดเพี้ยนไป

- การเน้นเสียงเพื่อช่วยให้คำร้องชัดเจน เช่น การออกเสียงคำว่า “มณฑาทอง” ในเพลงทะเลแยะ ถ้าไม่เน้นเสียงประคบคำให้ดีแล้วเสียงคำร้องที่ออก ผู้ฟังอาจจะได้ยินเป็น “มณฑาท้อง” เป็นต้น

- การผสมเสียงโดยแยกออกเสียงคำร้องเป็นสองคำเมื่อผสมกันแล้วจะได้คำร้องที่ชัดเจนและไพเราะ เช่น การออกเสียงคำว่า “ดวง” ในเพลงลาวดวงเดือน ถ้าออกเสียงดวงตรงๆ เข้ากับทำนองเพลงแล้วเสียงที่ออกมาจะได้ยินเป็น “ด้วง” ถ้าออกเสียงแยกเป็น 2 คำ คือ “ดู” กับ “วัง” เมื่อออกเสียงเชื่อมเข้าด้วยกันเสียงที่ออกมาจะเป็นคำว่า “ดวง” ที่ชัดเจนและไพเราะ

- การถ่ายทอดอารมณ์เพลงตามบทร้องได้อย่างเหมาะสมให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อหาของคำร้องที่เปล่งเสียงออกมา

4. กนกคอ เป็นเทคนิคการตกแต่งทำนองของการเอื้อนให้มีความวิจิตรไพเราะขึ้น มีการใช้ลูกคอที่ซับซ้อน เพิ่มรายละเอียดของการขับร้องในขั้นสูงหรือเมื่อดพราย

คุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลงได้อธิบายคำว่า “กนกคอ” ในการขับร้องเปรียบเทียบกับความงดงามของลายกนกไทยที่สลับปลายเป็นงาม ซึ่งก็คล้ายกับการเอื้อนของเพลงไทยที่ต้องตกแต่ง การเอื้อนให้งดงามเช่นเดียวกับลายกนกที่สลับอย่างอ่อนช้อยและมีรายละเอียดของลายสวยงาม

5. ลงทรวง เทคนิคการกระแทกเสียงกลิ้งลงไปในลำคอไปจนกระทั่งถึงทรวงอกเพื่อให้เกิดการเสียงสั่นสะเทือน ฟังแล้วเกิดอารมณ์สะเทือนใจ ส่วนมากนักร้องชายจะนิยมเทคนิคนี้มากกว่านักร้องหญิงและพบการใช้เทคนิคนี้มากในเพลงสำเนียงมอญและเพลงที่มีลักษณะทำนองเศร้า เช่น เพลงแขกมอญบางขุนพรหม และเพลงสำเนียงมอญ

อภิปรายผล

การวิจัยสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวไปแล้ว ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลการวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นต่อไปนี้

1. การสืบทอดภูมิปัญญา

สำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เดิมมีระบบการเรียนการสอนขับร้องเป็นแบบมุขปาฐะดังสำนักดนตรีอื่นๆ มีจารีตพิธีการรับศิษย์ปฏิบัติตามอย่างโบราณนิยมใช้ทางร้องเดิมที่ได้สืบมาจากพระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) และหม่อมสัสมัจฉิน ราชานุประพันธ์ ซึ่งเป็นทางร้องที่เป็นที่นิยมในสมัยนั้น สำนักนี้ได้ใช้ทางร้องของเดิมดังกล่าวเป็นบทเพลงพื้นฐานให้แก่ผู้ที่เรียนขับร้องได้ยึดเป็นหลักในกลวิธีการขับร้อง

2. การพัฒนาและสร้างสรรค์ภูมิปัญญา

จากการศึกษาข้อมูลเป็นที่น่าสังเกตว่าหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นดุริยางค์ที่มีการพัฒนาและสร้างสรรค์บทเพลงไว้เป็นจำนวนมาก บทเพลงมีความทันสมัยยุคทันสมัย สำหรับทางร้องของสำนักนี้มีการต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิมที่ได้สืบทอดมา มีการแต่งขยายหรือตัดทอนทางร้องของเดิม ทำให้เกิดเป็นเพลงเถาเป็นจำนวนมากตามสมัยที่นิยมบรรเลงเพลงเถา นอกจากนั้นยัง

ได้แต่งทางร้องขึ้นใหม่อีกหลายบทเพลงถือเป็นการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาขึ้นใหม่ของสำนักดนตรีทางร้องของสำนักนี้จึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับ จนเกิดเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) อันได้แก่ทางร้องที่ปรับเปลี่ยน เพลงเถาใหญ่ เพลงสี่ชั้นหรือเพลงหกชั้น เป็นต้น

3. การถ่ายทอดภูมิปัญญา

ในสำนักนี้หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นครูผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาความรู้ให้แก่ลูกศิษย์โดยตรงมี “บ้านบาตร” (บ้านพักของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)) เป็นเสมือนโรงเรียนดนตรีที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ลูกศิษย์ นอกจากการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยตรงที่บ้านของท่าน หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้ร่วมกับบุตรของท่านวางรากฐานการเรียนการสอนทางด้านดนตรีไทย ผลักดันให้วิชาดนตรีไทยขับร้องไทยบรรจุเข้าสู่ระบบการศึกษา นอกจากนั้นยังมีส่วนช่วยในการก่อตั้งวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร, โรงเรียนผกาฉลุลี, ชมรมดนตรีไทยสำหรับครูที่คุรุสภา ก่อให้เกิดวงดนตรีไทยและการเรียนการสอนดนตรีไทยในสถาบันการศึกษาต่างๆ อย่างแพร่หลาย ทำให้มีผู้สืบทอดองค์ความรู้และอุดมการณ์ทางด้านดนตรีไทยของสำนักนี้เป็นจำนวนมาก เกิดแบบเรียนดนตรีไทยและขับร้องไทยที่ใช้หลักการสอนในแนวทางของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

4. เอกลักษณะของทางร้องของสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

จากผลการวิจัยสามารถบ่งชี้เอกลักษณ์ของทางร้องเพลงไทยของสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้ดังต่อไปนี้

- ทางร้องเก่าของสำนักนี้หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้สืบทอดมาจากพระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) และหม่อมสมจิ้นราชานุประพันธ์
- ทางร้องมีลักษณะตรงๆ คือทำนองร้องกับทำนองดนตรีมีเสียงลูกตกตรงกันเป็นส่วนใหญ่มิแนวทำนองไปในทางเดียวกัน เน้นการเอื้อนทำนองร้อง

ไปตามสำนวนเพลงเป็นหลักตรงจังหวะ ตรงทำนอง ตรงสัดส่วนเพลง ไม่นิยมร้อยย้อยยัดการเอื้อนให้ช้าหรือฉวยออกไปมากนัก

- เน้นความถูกต้องของภาษาตามอักขรวิธี ถ้านำบทร้องมาจากวรรณคดีจะยึดตามต้นฉบับอย่างครบถ้วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงถ้อยคำ

- ใช้เทคนิคกลวิธีการขับร้องแบบเก่า มีการใช้เสียงครั้นลูกคอ การกลิ้งลูกคอ ร่อนลูกคอ และมีกนกคอเพื่อประดับประดาทำนองร้อง มีการนำเทคนิคของปี่มาใช้เป็นเทคนิคการขับร้องและนิยมเอื้อนถ้อยๆ เก็บรายละเอียดทำนองร้องโดยไม่ปล่อยเว้นช่องว่าง

- ทางร้องส่วนใหญ่เป็นลักษณะพื้นฐาน ปฏิบัติง่ายฟังง่าย ไม่นเน้นการประดิษฐ์เสียงเอื้อนที่ซับซ้อนหรือการใช้ลีลาการปรุงเสียงเอื้อนมากนัก

- นิยมนักร้องที่มีลักษณะเสียงสูงแหลม กังวานใสเป็นธรรมชาติ มีช่วงเสียงกว้าง ไม่นิยมการขับร้องที่ปรุงแต่งเสียงหรือดัดเสียง

- มีทางร้องเพลงประเภทเพลงเถามาก เป็นต้นตำรับเพลงเถาใหญ่และเพลงสี่ซั้น

- ทางร้องโดดเด่นที่ทางเพลง ทางเปลี่ยนหรือการเปลี่ยนสำนวนเพลงที่หลากหลายโดยเฉพาะเพลงท่อนเดียวที่ขับร้องหลายรอบ จะนิยมแต่งทางเปลี่ยนไม่ซ้ำกัน

- ทางร้องที่แต่งขึ้นใหม่ส่วนใหญ่เป็นผลงานของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มีผู้ร่วมประดิษฐ์ทางร้องในสำนักนี้ คือ คุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง, นางมหาเทพกษัตรสมุห (บรรเลง สาศริก), ครูโองการ กลีบชื่น, ครูจันทนา พิจิตรคุรุการ

- เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดประดิษฐ์ทางร้อง คำร้อง และสอนหลักวิธีการประดิษฐ์ทางร้อง โดยท่านเป็นผู้ดูแลตรวจแก้ไขความถูกต้อง

- บทเพลงที่สำคัญสูงสุดทางด้านขับร้องของสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) คือเพลงทยอยเดี่ยว ที่ได้สืบทอดมาจากครูจำโคม (เผ่น ผยองยั้ง) นักร้องสักวามีชื่อเสียง ถ่ายทอดสู่ครูไพฑูรย์ ณ มหาชัย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้ส่งบุตรสาว คือ นางมหาเทพกษัตรสมุห

(บรรเลง สาคริก) เพื่อต่อเพลงนี้ไว้เป็นเพลงเดี่ยวสำคัญประจำสำนัก โดยต้องเสียค่ากำหนดเรียนเพลงทยอยเดี่ยวนี้อีก 100 บาท ในสมัยที่ทองคำมีค่าบาทละ 40 บาท

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

จากการศึกษาเรื่องการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการขับร้อง: กรณีศึกษาสำนักหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษารวบรวม และวิเคราะห์ทางร้องผลงานของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
2. ศึกษาผลงานด้านดนตรีอื่นๆ และบทเพลงประเภทต่างๆ ของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
3. ศึกษาองค์ความรู้ทางด้านดนตรีจากลูกศิษย์ของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ท่านอื่นๆ ซึ่งปัจจุบันเหลืออยู่เพียงไม่กี่คนแล้ว
4. ศึกษาองค์ความรู้ทางด้านดนตรีและการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการขับร้องของสำนักดนตรีอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา อินทรสุนานนท์. 2540ก. เทคนิคการขับร้องเพลงไทย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กาญจนา อินทรสุนานนท์. 2540ข. พื้นฐานมานุษยดุริยางควิทยาภาควัฒนธรรม. เอกสารคำสอนคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ณรงค์ เขียนทองกุล. 2529. บ้านบางลำพู. กรุงเทพฯ: บริษัทพินฉนพรันท์ตั้งเซ็นเตอร์ จำกัด.
- ณรงค์ชัย ปิฎกัธต์. 2535. สารานุกรมเพลงไทย. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.

- มานพ วิสุทธิแพทย์ และคณะ. 2545. การสืบทอดเพลงไทยบ้านบางลำพู:
วัฒนธรรมมูขปาฐะ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- วิชา เขวี่ศิลป์. 2543. ทำนองเพลงลำตัด และเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ ที่ปรากฏ
ในลำตัด. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏจันทรเกษม.
- วิมาลา ศิริพงษ์. 2538. การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยในสังคมไทยปัจจุบัน
ศึกษารณีสกุลพาทย์โกสัลและสกุลศิลป์บรรเลง. วิทยานิพนธ์
สาขามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สังต์ ภูเขาทอง. 2532. การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย. กรุงเทพฯ: เรือนแก้ว
การพิมพ์.
- สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทยภาคประวัติและบทร้องเพลงเถาฉบับราชบัณฑิตยสถาน.
2544. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สุกิจ พลประดม. 2538. ดนตรีพื้นบ้านอีสาน. อุตรธานี: ภาควิชาดนตรี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุตรธานี.
- เสาวนีย์ สังข์โสภณ. 2541. ดนตรีเพื่อสุขภาพ. กรุงเทพฯ: สมชายการพิมพ์.
- อานันท์ นาคคง, อัมภาวูธ สาคริก และสุจิตต์ วงษ์เทศ. 2544. หลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง) มหาดุริยกุลี่ลุ่มเจ้าพระยาแห่งอยุธยา. กรุงเทพฯ:
มติชน.
- อานันท์ นาคคง และคณะ. 2549. งานช้างเพื่อแผ่นดิน ครุชัน 100 ปี. กรุงเทพฯ:
ปิ่นเกล้าการพิมพ์.
- อุทิศ นาคสวัสดิ์. 2522. ทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีไทยภาค 1 ว่าด้วยหลักและทฤษฎี
ดนตรีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ห.จ.ก.เทพนิมิตการพิมพ์.